

Douane
Ministerie van Financiën

Jaarverslag Overleg Douane Bedrijfsleven (ODB) 2024

Voorwoord

2024 was een jaar vol uitdagingen, veranderingen en oplossingen. Ook dit jaar had het Overleg Douane Bedrijfsleven genoeg te bespreken over wetswijzigingen, operationele ontwikkelingen en IT-systemen. Daarnaast is het bedrijfsleven ook meegenomen in de strategische ontwikkelingen van de Douane.

Het Customs Reform Package, de voorbode van de herziening van het Wetboek Douane Unie, toont grote ambitie vanuit de Europese Commissie. Het confronteert het Overleg Douane en Bedrijfsleven met diverse onopgeloste vragen en de noodzaak om gezamenlijk op te trekken.

In dit jaarverslag ODB zetten wij de belangrijkste onderwerpen die in 2024 aan de orde kwamen op een rij. Op die manier willen we een globaal beeld schetsen van wat de samenwerking binnen het ODB zoal inhoudt.

We benadrukken met trots dat het ODB van grote en constante waarde is voor de publiek-private samenwerking tussen Douane en logistiek.

1 Inleiding ODB

Binnen het Overleg Douane Bedrijfsleven (ODB)¹ bespreken vertegenwoordigers van de publieke en private sector vraagstukken rond het EU-buitengrensoverschrijdende goederenverkeer, douanelogistiek en douaneafhandeling en accijns. Het ODB heeft sinds 2016 de status van Nationaal Comité voor Handelsfacilitatie (National Committee on Trade Facilitation - NCTF)² van de Wereldhandelsorganisatie. Hierin zitten Douane Nederland, koepelorganisaties die de marktdeelnemers in de grensoverschrijdende handel en logistiek vertegenwoordigen, adviseurs en IT-leveranciers, ILT, NVWA en enkele betrokken ministeries. Gezamenlijk streven wij naar een optimale balans tussen handhaving en handelsfacilitatie.

2 Belangrijke ontwikkelingen in en rond het ODB

Het ODB kent een algemene vergadering, onder leiding van de Directeur-Generaal Douane, dat in 2024 3 keer werd gehouden. Daarnaast onderscheiden we de werkgroepen ODB IT, ODB Actueel en ODB MLT (middellange termijn). Het afgelopen jaar kwamen ODB IT en ODB Actueel 4 keer samen, en ODB MLT 1 keer. Voor belangrijke ontwikkelingen kunnen de werkgroepen (tijdelijke) klankbordgroepen en werkgroepen oprichten en activiteiten organiseren (denk aan themasessies en webinars).

ODB-klankbord- en werkgroepen

In 2024 waren ODB-klankbordgroepen actief voor ICS2 (Import Control System 2), DMS (Douaneaangiften Management Systeem) en DVA (Douane Vervoer Applicatie). Daarnaast is er ook een werkgroep voor de herziening van de douanewetgeving van de Unie (Reform UCC). Naast de vaste leden van het ODB nemen individuele leden vanuit bedrijven deel, op basis van hun bijzondere expertise.

Samenstelling en structuur ODB

Wel is er gekeken naar hoe de huidige structuur is opgebouwd. In 2025 wordt dit verder geëvalueerd, zodat het ODB goed blijft werken in de toekomst.

ODB-video

Om de handelsfacilitatie en samenwerking met het bedrijfsleven onder het NCTF/ODB gremium meer in het voetlicht te brengen, is er een video geproduceerd door de Douane. Vertegenwoordigers van twee koepelorganisaties hebben hieraan bijgedragen. De video is te zien op www.douane.nl.

3 Belangrijke thema's van het ODB in 2024

Herziening van het Douane Wetboek van de Unie (DWU)

De herziening van het Douane Wetboek van de Unie (DWU) vormt een van de grootste uitdagingen voor de Douane en het bedrijfsleven en resulteert in een verscheidenheid aan veranderingen. In 2024 zijn de deelnemers van de Werkgroep Reform UCC 4 keer bij elkaar gekomen onder voorzitterschap van DGFZ. Er is onder andere gesproken over de datahub, e-commerce, trust and check en de douaneagentschap. Door de grote hoeveelheid wijzigingen (aan de zijde van zowel bedrijfsleven als Douane) blijft het belang van gezamenlijk optrekken groot. De werkgroep zal daarom dan ook in 2025 voortgezet worden.

Douanemonitor

Ieder jaar laat de Douane een onderzoek uitvoeren onder bedrijven die te maken hebben met de Douane, de zogenaamde Douane Monitor. Dit onderzoek heeft tot doel om trends in de ervaringen van bedrijven met het handelen van de Douane in beeld te brengen. Aan de orde komen onder andere functioneren en imago van de Douane, ervaren behandeling in toezicht en dienstverlening, tevredenheid over de verschillende dienstverleningskanalen, vertrouwen in de Douane en attitudes ten aanzien van het naleven van wetten en regels. De resultaten van de Douane Monitor zijn openbaar. In de Monitor zijn vragen opgenomen die als bron dienen voor het Bewijs van Goede Dienst. Dit Bewijs is een instrument dat de dienstverlening van de Douane aan het bedrijfsleven meet en verbetert.

Om de vragen te actualiseren en de herkenbaarheid van de resultaten te vergroten is in 2024, mede naar aanleiding van reacties uit het ODB, de Douane Monitor op een aantal punten aangepast. Zowel de vragenlijst als de indeling in en verdeling van respondenten over verschillende groepen van bedrijven zijn gewijzigd. Ook is in 2024 meer inzicht gecreëerd in de resultaten per groep door de resultaten uit te splitsen en de groepen met elkaar te vergelijken. In 2024 heeft de Douane het ODB meegenomen in de resultaten en deze wijzigingen.

CBAM

Per oktober 2023 is de Europese verordening Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) van kracht geworden. Het CBAM is een koolstofcorrectie aan de grens bij invoer van bepaalde goederen (waaronder staal, ijzer en kunstmest). Alvorens de gehele verordening van kracht wordt vanaf 1 januari 2026 en bedrijven de koolstofcorrectie moeten betalen in de vorm van CBAM-certificaten, is er sprake van een overgangperiode waarin per kwartaal gerapporteerd moet worden over CO₂ die is vrijgekomen bij de productie van deze geïmporteerde CBAM-goederen. De Douane heeft in het ODB middels een presentatie het bedrijfsleven geïnformeerd over de stand van zaken samen met handhavingspartner de Nederlandse Emissieautoriteit (NEA). Bedrijven moeten bijhouden en rapporteren hoeveel CO₂ is uitgestoten bij de productie van de CBAM-goederen die zij importeren. Vanaf 1 januari 2025 kunnen bedrijven zich laten registreren. Deze registratie is per 1 januari 2026 verplicht voor het importeren van CBAM-goederen. Net als in 2023 heeft de Douane zich ingezet om goede informatievoorziening te organiseren op basis van signalen vanuit het bedrijfsleven en ODB.

Centrale uitwisseling certificaten

Certex is een EU-systeem dat het mogelijk maakt om informatie uit te wisselen tussen nationale douane-systemen (DMS en DVA) en niet-douanesystemen van de EU (Traces, F-gas portal enz.). Daardoor wordt de elektronische uitwisseling van documenten (denk aan de cheds, COI's, ODS-certificaat, F-gaslicentie of importlicentie cultuurgroederen) die nodig zijn voor het aangifteproces van goederen gestroomlijnd. Deze aansluiting zorgt ervoor dat niet-fiscale douaneverplichtingen eenvoudiger (geautomatiseerd) gecontroleerd kunnen worden door de Douane. Het ODB is eind 2024 meegenomen in de implementatie van CERTEX medio 2025. Ook in 2025 blijft het belang om met elkaar af te stemmen over de implementatie van de nieuwe processen, systemen en koppelingen tussen de systemen van Douane en het bedrijfsleven.

Papieren Uniestatusbewijzen vervangen door digitale

In opdracht van de Europese Commissie is ten uitvoering van het Douanewetboek van de Unie het nieuwe EU Proof of Union Status (PoUs) systeem geïmplementeerd. Het systeem is bedoeld om de papieren stroom aan documenten voor het bewijzen van de Uniestatus van goederen, te vervangen door digitale Uniestatusbewijzen. Middels het PoUs systeem wordt het mogelijk om digitaal de uniestatusbewijzen (T2LF) van goederen aan te vragen, af te geven, in te zien en te controleren. Om gebruik te maken van het PoUs systeem is een eHerkenning (level 3) benodigd voor gebruikers om in te loggen op het EU Customs Trader Portal. Het PoUs systeem wordt geïntroduceerd in 2 fases. De eerste fase is op 1 maart 2024 afgerond en behelst het vervangen van de papieren T2L(F) documentatie. Inmiddels is het PoUs systeem dan ook in gebruik genomen door de Douane en het bedrijfsleven. Vlak voor de implementatiedatum van 1 maart 2024 werd duidelijk dat er een gebruikerswens was voor een system-to-system (S2S) koppeling voor bedrijven die met een volledig geautomatiseerde administratie werken voor het opmaken van Uniestatusbewijzen (T2L(F)). Deze koppeling is in fase 1 niet gerealiseerd, wat betekent dat deze groep bedrijven, (vergunninghouders) veel handmatige handelingen moeten uitvoeren voor het invoeren van papieren uniestatusbewijzen (T2L(F)) in PoUs. Om het bedrijfsleven tegemoet te komen, en extra uitvoeringskosten te drukken gedurende de periode dat de mogelijkheid tot een S2S system wordt onderzocht, is er tussen de lidstaten onderling een tijdelijke uitzondering van kracht geworden waardoor deze groep nog met papieren Uniestatusbewijzen (T2L(F)) kan werken. De gebruikerswens is doorgegeven aan DG-TAXUD (EU), maar het is nog onduidelijk of de koppeling in de toekomst gerealiseerd zal worden. Fase 2 behelst het invoeren van het elektronische Douanemanifest (Customs Goods Manifest). Hiermee kan voor meerdere zendingen en goederen tegelijk een Uniestatusbewijs worden aangevraagd, afgegeven, ingezien en gecontroleerd. Deze fase wordt afgerond in het 3e kwartaal van 2025.

Externe Releasekalender Douane (ERK)

In 2023 is in overleg met enkele vertegenwoordigers van ODB-IT een nieuw model van de Externe Releasekalender Douane (hierna ERK) vastgesteld. Dit nieuwe model van de ERK werd in eerste instantie nog via de email verspreid naar de deelnemers van het ODB-IT en zij zorgden voor de verdere verspreiding van de ERK naar hun achterban. Om dit proces verder te vereenvoudigen is het sinds maart 2024 mogelijk om de ERK.pdf rechtstreeks te downloaden via de website van de Douane (Douane voor Bedrijven) en/of via de website van de NHD (nh.douane.nl/).

Met deze stap zorgen we er voor het bedrijfsleven en de softwarebedrijven een vaste plek is op de site van de Douane waar altijd de meest recente versie van de ERK te vinden is. De volgende verbeterstap zal zijn om samen met de vertegenwoordigers van het ODB-IT tot een digitale versie van de ERK te komen.

Verbeterd Europees risicomangement

De Douane heeft in 2024 de implementatie van release 3 component maritieme vervoerders in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en softwarebedrijven gerealiseerd.

ICS2 is een nieuw systeem ter ondersteuning van het risicomangement proces op basis van gegevens in de summier aangifte bij binnenbrengen (ENS). De Douane heeft release 3 op 3 juni 2024 in productie genomen. Maritieme carriers en housefilers kunnen geleidelijk op ICS2 overgaan, waarbij carriers sinds 4 december 2024 op ICS2 zijn aangesloten. Hierna is de overgangperiode voor maritieme housefilers gestart, die tot 1 april 2025 loopt.

Luchtpost in ICS is ook aan de orde geweest. De betreffende problematiek daarbij is in 2024 nog niet opgelost.

De centrale systemen van DG TAXUD vormen een onmisbare schakel in de uitwisseling van informatie over zendingen en controles. Douane, bedrijfsleven en softwarebedrijven onderkennen een toegenomen afhankelijkheid van deze centrale systemen. De beschikbaarheid vormt een essentiële voorwaarde voor een soepel verloop van de logistiek in Nederland en de rest van de Unie. Enkele productieverstoringen hebben voor logistiek oponthoud gezorgd. Deze verstoringen leiden ertoe dat in 2025 opnieuw aandacht wordt gevraagd voor de business continuity maatregelen en het analyseren en oplossen van de oorzaken binnen de eigen invloedssfeer. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat alle partners in de logistieke keten hun maatregelen nemen en maatregelen op elkaar afstemmen. De Douane neemt hierin het voortouw en communiceert via de klankbordgroep over dit onderwerp.

Vernieuwingen Douane Vervoer

Voor de uitvoering van de vernieuwingen uit het Douane Wetboek van de Unie (DWU) was een nieuw systeem voor het proces douanevervoer, de Douane Vervoer Applicatie (DVA), noodzakelijk (NCTS fase5). Bedrijven gebruiken deze applicatie om aangifte te doen tijdens vervoersbewegingen. Uiterlijk 1 december 2024 moesten alle bedrijven en douaneautoriteiten werken in overeenstemming met de nieuwe wetgeving. Daartoe is in Nederland het systeem Douane Vervoersapplicatie (DVA) ontwikkeld dat eind oktober 2024 succesvol in gebruik genomen is. Gedurende de implementatie is er veel afstemming geweest tussen Douane en het Bedrijfsleven vanwege de Big-Bang aanpak waarbij het bedrijfsleven in één keer over moest. Deze intensieve samenwerking heeft sterk bijgedragen aan het draagvlak voor de implementatie en ook het uiteindelijke succes ervan. DVA functioneert conform verwachting. Ook voor dit systeem vindt doorontwikkeling plaats voor nieuwe wet- en regelgeving en ook voor verdere verbetering van functionaliteiten. Hierbij worden signalen van het bedrijfsleven meegenomen.

Douaneaangiften Management Systeem (DMS)

In juli 2022 is gestart met de gefaseerde invoering van het DWU in het DMS, het systeem voor de behandeling van douaneaangiften voor de invoer- en uitvoerprocessen. Begin 2024 heeft Douane enkele maanden last gehad van hardnekkig performance problemen. Het effect hiervan op het bedrijfsleven is significant geweest en heeft geleid tot een bijgestelde implementatie planning om de introductie van DMS voor het bedrijfsleven hanteerbaar te maken. De implementatie van het DMS is inmiddels grotendeels afgerond. Enkele bedrijven met een specifieke vergunning (IIAA: "Inschrijving in de Administratie van de Aangever") is het in 2024 niet gelukt om hun systemen tijdig gereed te hebben voor aansluiting. Voor deze bedrijven heeft Douane een maatwerkaanpak ontwikkeld om hen te begeleiden bij de aansluiting op DMS. Het laatste bedrijf sluit aan op 1 april 2025.

Intussen blijft DMS in ontwikkeling, voor aanpassingen als gevolg van toekomstige wetwijzigingen.

Continuïteit van IT dienstverlening

De Douane stelt tot doel om een continue beschikbaarheid van het Douane IT landschap en eindgebruikers ondersteuning te leveren. Door diverse oorzaken, waaronder de introductie van diverse grote nieuwe systemen, is de beschikbaarheid van de Douane systemen onder druk komen te staan. Deze incidenten zijn voor Douane aanleiding geweest om een taskforce in te stellen die zowel zich bezighoudt met zowel korte termijn oplossingen en onderzoekt wat er voor nodig is om de beschikbaarheidsnorm van systemen structureel te verhogen.

In 2024 heeft de Douane via dit initiatief de systemen en koppelvlakken robuuster gemaakt zodat dit minder verstoringen geeft. Een goed voorbeeld hiervan is het koppelvlak voor de systemen DTV- DMS (Douane Tarief Voorziening en het Douane Aangiftenmanagement Systeem). DTV is een applicatie die nodig is voor een goede afhandeling van aangiften in DMS. Door diverse technische interventies is het koppelvlak robuuster en zijn daardoor minder verstoringen geweest.

In 2024 zijn meer technische onderhoudsmomenten geweest aan de douaneapplicaties. Daarnaast zijn er verstoringen geweest en is de gemiddelde jaarbeschikbaarheid lager geweest dan de afgesproken norm. Wel is er een verbetering t.o.v. 2023 waar te nemen. Op het moment dat een grote implementatie van een nieuwe applicatie voor douanevervoer (DVA) plaatsvond, ontstond een langdurige storing. De release moest worden uitgesteld en dat leidde tot last voor marktpartijen en de Douane. De vervoersapplicatie is inmiddels in gebruik.

In opvolging van de vraag vanuit het bedrijfsleven is de Douane in 2de kwartaal van 2024 gestart met het maandelijks aanbieden van specificaties bij de uitnodiging tot betaling. Deze specificaties worden aangeboden onder de noemer Mededeling Afloop Betaling (MAB) en stelt het bedrijfsleven in staat om een analyse te maken tussen de individuele aangifte en de betaling aan de Douane. Het is de ambitie van de Douane om dit op termijn te ontsluiten via het portaal 'MijnDouane'. Hiernaast gaat de Douane dit overzicht op termijn aanvullen met de aangiften waar geen betalingsverplichting uit voortvloeit, de zogeheten 'nul'-aangiften. Dit is een specifieke wens uit het bedrijfsleven om zo inzicht te krijgen in welke aangifte uit naam van het bedrijf bij de Douane bekend zijn.

Mededeling Afloop Betalingsregeling en Overzicht Gedane Aangiften

In 2024 is gesproken over de zogeheten Mededeling Afloop Betalingsregeling (MAB) en Overzicht Gedane Aangiften (OGA). Met de komst van het nieuwe aangiftesysteem DMS (Douaneaangiften Management Systeem) is het niet mogelijk om overzichten te genereren van gedane aangiften. De Douane heeft in 2024 op verzoek van het bedrijfsleven onderzocht om de facilititeit mogelijk te maken en de eerste overzichten opgeleverd. De verwachting is dat in 2025 deze overzichten doorontwikkeld worden zodat verder invulling geven aan de wensen van het bedrijfsleven.

Communicatie

De Douane communiceert over de beschikbaarheid van de douane systemen en aanstaande release-windows via haar website. Vanuit het overleg Douane Bedrijfsleven zijn ingrediënten ter aanvulling op de communicatie en dienstverlening aangedragen die zien op het empathisch communiceren, ordenen, schikken en up-to-date maken van douane informatie op de verschillende websites. Maar ook op het verschaffen van reflecterende en managementinformatie naast de operationele melding dat het systeem wel/niet beschikbaar is.

Overige besprekpunten, vragen en communicaties

Behalve over genoemde hoofdzaken is er overleg geweest over tal van andere issues. Buiten de ODB-vergaderingen om heeft de Douane zeer uiteenlopende vragen van het bedrijfsleven beantwoord, communicaties met het ODB gedeeld en het ODB bij eigen algemene communicaties betrokken. Mede op wens van de koepels heeft een voorlichting Moreel Beraad plaatsgevonden in het ODB Actueel. Een kleine greep uit de onderwerpen zijn: de toptaken, Single Window ILT, sancties Rusland en noodprocedures.

4 Strategische Ontwikkelagenda

Het ODB is meegenomen in strategische ontwikkelingen 2035 van de Douane en de daar bijhorende drie strategische pijlers. In 2024 hebben er geen werkbezoeken aan de ODB-koepelorganisaties plaatsgevonden en is er geen Strategische Ontwikkelagenda opgezet. In 2025 zal de Strategische Ontwikkelagenda Lange Termijnen en de verdiepende themabijeenkomsten weer voortgezet worden.

De deelnemende organisaties in het ODB zijn:

Ministerie van Financiën Directoraat Generaal Douane
Ministerie van Financiën Directoraat Generaal Fiscale Zaken (DGFZ)
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Nederlandse Voedsel Warenautoriteit (NVWA)
Inspectie Leefomgeving & Transport (IL&T)
Air Cargo Netherlands (ACN)
Alliantie Douane Software (ADS)
Cargonaut Nederland
evofenedex
Federatie Nederlandse Expeditieus (FENEX)
Transport en Logistiek Nederland (TLN)
Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB)
Portbase
Register Belastingadviseurs (RB)
Verenigde Nederlandse Cargadoors (VNC)
VNO-NCW/MKB Nederland
Verenigde Nederlandse Terminal Operators (VNT0)
Topsector Logistiek